

hvor langt væk er horisonten?

En lærervejledning

Et kunstprojekt, der handler om mødet mellem mennesker, deres ønsker for tilværelsen og deres sociale og kulturelle perspektiver. Et projekt, som i høj grad åbner for børn og unges aktive deltagelse.

I efteråret (7. september til 27. oktober) præsenterer 6 internationalt anerkendte kunstnere deres forskellige perspektiver på situationer og tilstande i verden. Det sker på udvalgte steder i Holbæk.

Skoletjenesten tilbyder i forbindelse med kunstprojektet "hvor langt væk er horisonten?" et undervisningsmateriale, som retter sig til børn og unge i alderen 6 til 16 år.

Opgaverne appellerer til fagene billedkunst og dansk, men rummer også oplagte muligheder for tværfagligt samarbejde med engelsk, historie og samfundsfag.

Det er vigtigt, at eleverne får lov til at stille spørgsmål til det, de undres over i værkerne. Dialogen mellem eleverne om deres oplevelse af værkerne er central. Ofte vil vi gerne have en forklaring på de betydninger, værkerne gemmer på, men der er i samtdiskunsten ingen entydige svar. Samtdiskunstnere viser noget, de er optaget af, men opfatter oftest dialogen mellem værk og betragter som det væsentlige. Du skal altså stimulere dine elever til at kaste et nysgerrigt blik på værkerne og lade dem søge svar i dialog med kammeraterne. Gerne med støtte fra dig.

Formål

- At give børn og unge mulighed for at opleve samtdiskunst i det offentlige rum.
- At vise kunst der fokuserer på multikulturelle aspekter i en globaliseret verden.
- At vise kunst der sætter tanker i gang, som kan perspektivere børn og unges egne forestillinger om fremtiden.
- At stimulere børn og unges evne og lyst til selv at udtrykke tanker og idéer i tekst og billeder i dialog med andre, børn, unge og voksne.

TEMA 1: Identitet og globalisering

Det er kendetegnende for kunstværkerne, at de har rod i den tradition og i de visuelle udtryksformer, som kunstnerne er vokset op med. Samtidig tager værkerne også fat i de påvirkninger, som globaliseringen er forårsager. Det vil sige, at det multikulturelle aspekt kan blive en del af værkoplevelsen.

Det interessante i en undervisningssammenhæng er her bl.a., om eleverne på trods af kulturelle forskelle i forhold til kunstnerne og deres værker kan få øje på de fælles menneskelige problemstillinger, som værkerne rejser. Vi kan fx spørge, om vi er i samme båd, hvor vi end bor? Hvad der adskiller os, og hvad der forener os?

Forberedelse i klassen

Du introducerer kort eleverne til emnet og udreder i samarbejde med dem, hvordan vi skal forstå projektets titel: "hvor langt væk er horisonten?" Det er vigtigt, at du berører tanker om, hvad det vil sige at have drømme, og om der er nogen drømme, der er vigtigere end andre. Samtidig skal du være opmærksom på, om eleverne kan aflæse billeder, der er forskellige fra billeder i vores sociale og kulturelle univers.

I udstillingen

Der er få lande i verden, hvor nationens flag benyttes så ofte og i så mange forskellige sammenhænge, som i Danmark. Udlændinge undrer sig, mens vi er stolte af Dannebrog. Hvis vi skal kunne navigere i en globaliseret verden, er det vigtigt, at vi ved, hvem vi selv er. Identiteten knytter sig til vores nærmeste familie, den lokalitet og det land vi er vokset op i, og den historie vores samfund er rundet af. Sådan er det for mennesker overalt i verden.

I dag bliver alle påvirket af det, der sker på den anden side af horisonten og vi kan ikke lukke os om os selv. Dette illustreres fx i Yang Yongliangs kinesiske landskabsskildring. Ved første øjekast lægger det sig op ad den kinesiske tradition med tusch-lavering som teknik, men ved nærstudier af billedet, opdager man, at det er sammensat af flere tusinde små fotos. Pludselig er det ikke længere en landskabsdyl, men fragmenter af et samfund i kraftig forandring.

Øvelse 1: De yngste elever.

Du taler med eleverne om det, der virker anderledes i de værker I besøger. Derefter om, hvad det vil sige at være dansker. Vær opmærksom på de elever, som har rødder i andre kulturer. Tal også med eleverne om de oplevelser, de evt. har haft i udlandet, og som de har svært ved at forstå betydningen af. Læg op til at de skal medbringe fotos fra deres fotoalbum – se nedenfor.

Øvelse 2: For de ældste elever.

De skal se på værkerne med et historisk eller samfundsmæssigt blik. Hvilke tanker sætter værkerne i gang? Se på Holbæk bys organisering: Bymidte, havn og periferi. Hvilke træk leder tanker tilbage i tiden, som grundlag for byens vækst, og hvad får tanker til at løbe ud i fremtidsmuligheder? Eleverne diskuteres med hinanden under byturen.

Tilbage i klassen

Indled en kort fælles drøftelse af elevernes samlede indtryk af værkerne i byrummet. Sæt fokus på et eller to udvalgte værker, som særligt optager eleverne til refleksion og dialog omkring fællesmenneskelige problemstillinger.

Forslag: Barthélémy Toguo, Cameroun

Et net og en krop dominerer dette værk af Toguo. Det ser ud, som om figuren svømmer langs nettet. Hvad er det for et net, og hvem har mon lavet det? Edderkopper kan fange bytte i et net eller et spind Nogen spinder byttet ind i nettet og spiser det senere. Kan mennesker også spindes ind i et net?

Læg mærke til de tråde figuren er forbundet til, hvilke tanker sætter det i gang? Har det også noget at gøre med nettet?

Forslag: Yang Yongliang, Kina

Lad eleverne stoppe op og se billedet på god afstand og spørg ind til, hvad de ser. Måske ser de et poetisk, drømmelandskab i gråtoner. Fortæl at billedet hedder Undervandsparadis og hør, hvad vi normalt forstår ved paradis?

Gå så langsomt tættere på, hvad ser eleverne så? Pariserhjul og sunkne skibe. Nu bliver det lidt alvorligt og farligt. Gå helt tæt på og se, hvordan billedet er lavet af bitte små fotografier. Spørg ind til hvad de ser på billederne, og hvad kunstneren mon vil have os til at tænke på om den jord, vi lever på?

Øvelse: Det globale museum

Bed eleverne at medbringe følgende billeder i fysisk form eller digitalt:

- et billede af sig selv, så man kan se tilknytningen til Danmark
- et typisk familiebillede af en dansk hverdagsituation.
- 1 – 5 billeder af noget fremmedartet - måske klippet ud af aviser og blade.
- Eleverne samles i fx 4-mandsgruppe og præsenterer deres billedsamling for hinanden.
- Du forbereder en museumsvæg af løse opslagstavler eller plancher lavet af gulvafdækningspap/-papir, ca. 1 x 2 meter.
- Hver gruppe monterer personbillederne fra Danmark i midten. Billederne af noget fremmedartet monteres over og under billederne i midten.
- Hver gruppe vælger 1 billede fra deres planche, som de synes er meget fremmedartet og fortæller, hvorfor de synes, det er sådan. Det vil være oplagt, at du som lærer forsøger at perspektivere elevernes udsagn.

TEMA 2: Billedanalyse og -dialog

Selvom børn og unge i dag er ganske kompetente til at afkode visuelle udtryk, der er lokalt forankrede eller forankret i vestlig kultur, så byder visuelle udtryk fra andre kulturkredse på særlige udfordringer. Her vil det være en hjælp, hvis du kan supplere med oplysninger om andre billedtraditioner. I Ægypten blev vigtige personer skildret større end fx slaver. I Byzans udvikledes ikonmaleriet med faste regler for skildring af det guddommelige, som var indeholdt i billedet, og i Kina forfinede man landskabsmaleriet udført med tusch og pensel, en teknik der tog afsæt i kalligrafien.

Forberedelse i klassen

Du introducerer kort eleverne til emnet og udreder i samarbejde med dem, hvordan vi skal forstå projektets titel: "hvor langt væk er horisonten?". Det er vigtigt, at du berører tanker om, hvad det vil sige at have drømme, og om der er nogen drømme, der er vigtigere end andre. Samtidig skal du være opmærksom på, om eleverne kan aflæse billeder, der er forskellige fra billeder i vores sociale og kulturelle univers.

I udstillingen

Gå rundt i udstillingen og Find værkerne ved hjælp af kortet bagest i denne vejledning.

Snak med eleverne om, hvad de ser og deres indtryk ved de enkelte værker:

Indhold: Hvad ser du? Beskriv motivet som du oplever det umiddelbart.

Udtryk: Hvordan er billedet fremstillet? Beskriv fig. forhold:

Komposition: kaos, orden, dynamik, gentagelse, rytme, linjer, flader.
Farvebrug: få, mange, kontraster, harmoni, lys og skygge.

Rum: Foran, bagved, fladt eller med dybde.

Betydning: Hvordan understøtter billedudtrykket oplevelsen af billedets motiv? Er det opløftende, venligt, uhyggeligt, og hvilke tanker sætter det i gang?

Forslag til billedialog: Alaa Awad, Egypten

Alaa Awad har lavet graffiti, siden han var teenager og har haft stor indflydelse på street art kulturen i Kairo siden 1990'erne. Der sker noget på Awads maleri. Lad eleverne undersøge figurerne, hvad laver de, hvem er de, og hvad er det, der får billedet til at leve? Vi kan sige, at det er et dynamisk udtryk, men det er ikke kun figurenes bevægelser, der skaber dynamik, farverne giver deres bidrag. Varme farver er aktive, mens kolde farver er rolige. Er der mon figurer eleverne ikke kender fra virkeligheden? Mon eleverne kan finde ud af, hvordan billedet starter, og hvordan det slutter, mon det fortæller en historie?

Forslag til billedialog: Stelios Faitakis, Grækenland

Et tryptikon er et maleri i 3 dele. Det er en udtryksform, som har været brugt meget i kristen kirkeudsmykning. Her er der en vis lighed med den katolske kirkes ikoner, der også er udbredt i Rusland. Det er måske derfor, der er brugt russiske bogstaver til teksten? Når vi ser en person skildret med glorie, er det tegn på en hellig person, i dette tilfælde måske Jesus? Se godt på billederne og personerne?

Viser det mon to sider af samme person?

Tilbage i klassen

Indled en kort fælles drøftelse af elevernes samlede indtryk af værkerne i byrummet.

Vi sætter pyntegenstande op i hjemmet. Skal de værker, som vi netop har set, forstås som pynt eller sætte tanker i gang? Det kan være en rigtig god idé at drøfte, hvordan billederne, inkl. reklamer og graffiti, fungerer i det offentlige rum. Hvad er visuel forurening?

Øvelse 1:

Eleverne udvælger parvis et værk fra billedbilagene og undersøger det for mulige betydninger. Hvordan harmonerer motivet med deres egne drømme og forestillinger. På den baggrund formulerer de en lille dialog på to korte udsagn fra hver. Eleverne laver en opstilling med sig selv i en valgt posur, hvor hele eller dele af værket indgår. Det iscenesatte motivs komposition drøftes: Hvad skal med, hvad skal ikke med, hvilken vinkel skal billedet tages fra, skal det være høj- eller tværformat mv? Læreren tager evt. et billede af opstillingen.

Øvelse 2:

Eleverne undersøger Yang Yongliangs værk og særligt, hvordan det er fremstillet. De skal hver især fremstille deres egen fotomontage eller collage. Du har selv eller har bedt eleverne indsamle forskellige tryksager, som de kan klippe/rive billeder/objekter ud af. Det kan være alt fra biler og bananer til bermudashorts, det kan være personer af forskellig nationalitet, og det kan være tekstfragmenter på forskellige sprog. Eleverne ordner deres materiale i farvegrupper, blå, rød, gul, osv.

På et A3 papir markerer eleven med blyant en horisont, der skiller land/hav fra himmel.

Horisonten kan evt. være brudt af en landtange med skov, et skib eller andet. Eleverne klister deres farveobjekter op på papiret, så det dannet et landskab. De skal overveje, om det skal være lyst og imødekommende, eller om der måske er nogle truende skyer, som trænger ind over. Billedet kan både blive udtryk for den enkelte elevs drøm/vision, men også for en eventuel bekymring for fremtiden.

Det færdige billede tages nu med udenfor et sted, hvor det er muligt at se horisonten. Eleven løfter billedet op med den ene hånd, så dets horisont følger den virkelige horisont. En anden elev tager et foto af det.

Elevernes værker – collagerne, udstilles i klassen sammen med et print af horisontfotografiet.

TEMA 3: Gå i klinch med drømmene... og med kunsten

Horisonten er lige så langt væk, som øjet rækker, men altid i øjenhøjde.

Horisonten bruges som billede på forestillinger eller drømme om fremtiden. Når vi taler om, hvor langt væk horisonten ligger, så er der i spørgsmålet en underforstået forventning om, at du åbner dit sind for de muligheder eller problemer, du ikke umiddelbart kan få øje på. Det handler både om, at være lydhør over for de tanker andre udtrykker og selv være dristig og formulere egne tanker og idéer for fremtiden. Utopien er måske ikke uopnåelig! Det er det, eleverne kan få en forståelse for i mødet med kunstværkerne i Holbæk. Kunstnere forsøger gennem deres værker at udtrykke deres tanker, forestillinger og idéer. En kunstner som Alaa Awad var øjenvidne til og deltager i opstanden i Egypten i 2011, hvor det Egyptiske styre blev væltet. En del af en drøm gik dengang i opfyldelse for ham og tusinder andre egyptere. Lige nu er der fortsat store uroligheder i hans hjemland og kampe der stadig kæmpes.

Forberedelse i klassen

Du introducerer kort eleverne til emnet og udreder i samarbejde med dem, hvordan vi kan forstå projektets titel: "Hvor langt væk er horisonten?". Det er vigtigt, at du berører tanker om, hvad det vil sige at have drømme, og om der er nogen drømme, der er vigtigere end andre. Samtidig skal du være opmærksom på, om eleverne kan aflæse billeder, der er forskellige fra billeder i vores sociale og kulturelle univers.

I udstillingen

Hvis de udstillede værker udtrykker kunstnerens idéer, tanker og drømme om fremtiden, hvad er så deres modsætning? Eleverne stilles spørgsmålet: Hvad vil der ske med os, hvis vi lukker os om os selv og ikke ser ud over horisonten? Hvordan kommer horisonten til udtryk i værkerne – både den konkrete men også den personlige horisont?

Forslag til billeddialog: Mie Olise, Danmark

Et skib der letter, båret af en luftballon – to tidsaldre mødes. De på én gang kraftige og følsomme penselstrøg og de luftige omgivelser i lyse pastelfarver understøtter det svævende. Hvor er båden på vej hen? Vil den krydse horisonten, som Colombus gjorde for godt 500 år siden? Med orange som signalfarve peger redningsflåden tilbage mod det sikre element – havet. Skibet

har altid, trods lurende farer, været forbundet med eventyr. Ny viden og nye fællesskaber for de, der turde begive sig i vej, var ofte belønningen.

Tilbage i klassen

Diskuter på baggrund af iagttagelser og samtalerne på byvandringen, de drømme og idéer, som i jeres by og hverdag ville række ud over horisonten. I mindre grupper bliver eleverne enige om at præsentere 2 – 3 visioner. Eleverne kan nu give feed back på hinandens indlæg.

Øvelse 1:

Introducer eleverne til begreberne utopi og dystopi.

Lad eleverne se værkerne som metaforer for det, der er på vej til at ske. Skildrer kunstnerne fremtiden med optimisme eller pessimisme? Udvælg et værk og undersøg mulige betydninger.

Besvar evt. spørgsmålet visuelt med reference til det valgte værk. Besvarelsen udformes som en parafase, altså en gen-digtning af det valgte værk, hvor dystopien er omdrejningspunktet. Parafasen kan udformes som iscenensat og digitalt bearbejdet foto, collage, maleri, tegning eller linoleumstryk.

Øvelse 2:

Eleverne arbejder sammen parvis og arbejder med at omsætte drømme, tanker og idéer, som et eller flere af værkerne har sat i gang, til slogan. Det skal ikke være materielle drømme, som at blive rig, rejse til Barbados eller få noget smart tøj. Men drømme, der kan få værdi for mange mennesker, idéer til at gøre noget til gavn for det samfund, vi er en del af. Et slogan, der her og nu kan give os mulighed for at agere konkret.

Eleverne udformer deres slogan i et appellerende design – i hånden eller på pc'en – og indsætter det på foto af en selvvalgt gavlmur i byrummet.

Øvelse 3:

Lad eleverne se godt på Eske Kath's vægmaleri og santal om billedets udtryk og mulige betydning: Det er et billede fuld af liv og dynamik, men er det uskyldigt og ufarligt? Hvad siger farverne? Hvad fortæller den dynamiske komposition? Er der tale om et ligeværdigt forhold mellem urbane bebyggelser og frodig natur eller udtrykker værket en vision om, at naturen skal slippes mere fri og få mere ureguleret plads?

Eleverne skriver deres vigtigste drøm og største frygt for fremtiden ned. Gå ind på www.holbaek.dk/horizon og hent et billede af den tomme væg på parkeringspladsen og print ud i A3. På printet af den tomme gavl laver hver elev et gavlmaleri, som kombinerer deres største drøm og frygt. Gavlmaleriet kan laves digitalt, som tegning, maleri eller collage. Værker præsenteres på klassen.

Kolofon

Tekst og indhold: Ole Reinhold Jensen

Redigering: Mette Woller og Sisse Østergaard Pedersen

Layout: Rikke Kjøller Christiansen

Lærervejledningen er udviklet med støtte fra Kultur og Skoletjenesten

"how far away is the horizon?" er kurateret af Solvej Helweg Ovesen

Initiativ og koordinering: Holbæk Kommune, Kultur og Fritid

www.holbaek.dk/horizon

#kunstholb